

DOCUMENTAR

Împrumutul de Stabilizare 7% din 1929, capital nominal în lei de 16.842.343.626 sau în monede străine: lire sterline 2 mil, dolari 69 milioane, fr. fr. 561.683.000, a fost emis în conformitate cu *Legea pentru stabilizare monetară* și anexele acesteia („Monitorul Oficial” nr. 30 bis/7 februarie 1929 și C. Hamangiu, *Codul general al României*, vol. XVII 1929, p. 93-129) și *Legea nr. 360 privitoare la crearea Casei Autonome a Monopolurilor Regatului României* („Monitorul Oficial” nr. 30 bis/7 februarie 1929 și C. Hamangiu, *Codul general al României*, vol. XVII 1929, p. 129-143).

Împrumutul de Dezvoltare 7,5% din 1931, capital nominal în lei de 8.678.500 lei sau în fr. fr. 1.325.000.000, a fost emis la 18 martie 1931 conform *Legii nr. 801 pentru autorizarea Casei Autonome a Monopolurilor Regatului României de a proceda la emisiunea unei a doua tranșe de obligațiuni privilegiate* („Monitorul Oficial” nr. 64 bis/18 martie 1931 și C. Hamangiu, *Codul general al României*, vol. XIX 1931, p. 200-208).

În condițiile Marii Crize Economice (1929-1933), guvernul a suspendat achitarea datoriei publice externe a României începând cu 15 august 1933. Pentru reluarea și reeșalonarea plăților au fost încheiate la 24 iulie 1934 mai multe acorduri cu proprietarii străini ai titlurilor de rentă emise de statul român (*Jurnalul Consiliului de Miniștri pentru ratificarea Convenției și a Acordurilor cu Asociațiile purtătorilor de titluri externe*, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 192 din 22 august 1934 și C. Hamangiu, *Codul General al României*, vol. XXII, pag. 620). Potrivit acestora, soldul neplătit al cupoanelor din perioada 1 august 1933 – 31 martie 1934 urma să se consolideze prin titluri ale *Rentei externe 4,5% de Consolidare (funding)* - *Lege relativ la emisiunea obligațiilor de consolidare 4,5%*, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 77 din 1 aprilie 1935 și C. Hamangiu, *Codul General al României*, vol. XXIII 1935, pag. 187/188; amortizarea capitalului rămânea suspendată în perioada 1934 – 1937; cupoanele anuale se achitau în proporție de 25% pentru intervalul aprilie 1934 – martie 1935, în proporție de 35% pentru intervalul aprilie 1935 – martie 1936 și în proporție de 42% pentru intervalul aprilie 1936 – martie 1937.

La expirare, acordurile au fost prelungite anual până în 1939, păstrându-se condițiile enumerate mai sus. Pentru exercițiul bugetar 1939/1940 nu a mai fost încheiat un acord cu deținătorii străini de rente românești, dar statul român a procedat fără acordul creditorilor externi la suspendarea amortismentului și la achitarea în proporție redusă a cupoanelor.

Începând din 1937, ***cupoanele titlurilor Împrumutului de Stabilizare 7% din 1929 și ale Împrumutului de Dezvoltare 7,5% din 1931***, deținute de cetățeni români, au fost achitate numai după ștampilarea titlurilor respective conform *Decretului-lege nr. 3522 pentru naționalizarea rentelor externe aflate în țară* („Monitorul Oficial” nr. 243 din 21 octombrie 1937 și C. Hamangiu, *Codul General al României*, vol. XXV 1937, partea a II-a, pag. 2049 – 2051). Ștampila specială „Plătibil numai în România în lei” era aplicată pe corpul titlului, pe talon și pe primul cupon devenit exigibil după publicare. ***Titlurile de rentă puteau fi depuse spre ștampilare până la 1 ianuarie 1938.***

La 1 aprilie 1941, s-a decretat realizarea unificării într-o rentă amortibilă 4,5% a împrumuturilor externe emise de Casa Autonomă a Monopolurilor, ștampilate pentru plata lor în România, precum și a acelor neștampilate deținute de instituțiile statului conform *Decretului-Lege nr. 890 privitor la unificarea în rentă de stat 4,5% a rentelor emise de Casa Autonomă a Monopolurilor Regatului României, naționalizate prin ștampilare pentru plata numai în lei, în România, precum și a celor deținute de instituțiile de stat depinzând de Ministerul Finanțelor* („Monitorul Oficial” nr. 78 din 1 aprilie.1941 și C. Hamangiu, *Codul general al României*, vol. XXIX 1941, partea I , p. 718-720) și *Decretului-Lege nr. 899 relativ la unificarea în rentă 4% a rentelor interne amortibile emise de statul român până în anul 1920 inclusiv, a rentelor externe emise de statul român, naționalizate prin ștampilare pentru plata numai în lei, precum și a rentelor externe emise de statul român, deținute de instituțiile de stat depinzând de Ministerul Finanțelor* („Monitorul Oficial” nr. 78 din 1 aprilie 1941 și C. Hamangiu, *Codul general al României*, vol. XXIX 1941, partea I, p. 716-718).

Rentele și împrumuturile exprimate în lei au fost chemate la plată și lichidate prin Legea nr. 142 pentru amortizarea datoriei publice interne, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 98 din 1 mai 1947.

În ceea ce privește titlurile Împrumutului de Stabilizare 7% din 1929 și ale Împrumutului de Dezvoltare 7,5% din 1931, aflate în proprietatea unor cetățeni străini, achitarea cupoanelor acestora a fost întreruptă potrivit Comunicatului nr. 21819 din 31 martie 1941, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 80 din 3 aprilie 1941, prin care guvernul român anunța suspendarea plății în străinătate a serviciului datoriei publice a României.

După încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, autoritățile de la București nu au reluat achitarea datoriei publice externe.

Lichidarea obligațiilor ce decurgeau din datoria publică externă interbelică s-a realizat prin acorduri bilaterale pentru reglementarea problemelor financiare aflate în suspensie, încheiate între guvernul de la București și guvernele statelor interesate. O listă a acestor acorduri a fost publicată în anexa la *Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989*, republicată (2), cu modificările și completările ulterioare, iar textele unora dintre acordurile menționate se pot regăsi în *Ordinul Ministerului Afacerilor Externe nr. 2877 din 14 decembrie 2007 privind publicarea unor tratate* („Monitorul Oficial” nr. 179 din 7 martie 2008).

Legea nr. 10/2001 prevede la art. 5 alin. (1) faptul că „Nu sunt îndreptățite la restituire în natură sau la măsuri reparatorii în echivalent persoanele care au primit despăgubiri potrivit acordurilor internaționale încheiate de România privind reglementarea problemelor financiare în suspensie, enumerate în anexa nr. 1 care face parte integrantă din prezenta lege.”

În legătură cu art. 5 din *Legea nr. 10/2001*, *Norma metodologică din 07.03.2007 de aplicare unitară a Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989* stipulează în mod expres la punctul 5.1. că „Pentru asigurarea exigențelor art. 5 din lege nu este necesară lista nominală a persoanelor care au beneficiat de măsuri reparatorii în baza unor tratate internaționale, deoarece este suficientă existența acordului internațional pentru imobilele preluate în mod abuziv.”

În anexa nr. 1 la *Legea nr. 10/2001* este listat și *Acordul din 09.02.1959 între Republica Populară Română și Republica Franceză privind reglementarea*

problemelor financiare în suspensie dintre cele două țări. Prevederile acestui acord clarifică pe deplin cadrul juridic al răscumpărării cupoanelor din Împrumutul de Stabilizare 7% din 1929 și din Împrumutul de Dezvoltare 7,5% din 1931.

Astfel, cele două state au convenit, prin intermediul *Acordului*, reglementarea definitivă a problemelor financiare în suspensie între cele două țări prin vărsarea de către Guvernul român a contravalorii în franci francezi a 21 milioane dolari S.U.A., cu titlu de „indemnizație globală, forfetară și definitivă”, reprezentând obligațiile statului român față de statul francez, rezultate din activitățile/măsurile întreprinse de statul român și prevăzute la art. 1 din *Acord*. Printre aceste obligații, la art. 1 lit. c) sunt listate și ”titlurile împrumuturilor definite în art. 1 al Protocolului de aplicare nr. I care face parte integrantă din prezentul acord”.

De asemenea, potrivit prevederilor art. 2 al *Acordului*, plata integrală a sumei menționate avea – în ceea ce îi privește pe titularii intereselor franceze – „**efect liberatoriu pentru statul român, precum și pentru toate persoanele fizice sau juridice române succesoare ale proprietarilor primitivi, potrivit legislației române**”, astfel încât ”Din momentul aplicării prezentului acord, statul român, precum și persoanele fizice sau juridice române **vor fi liberate de orice obligație față de statul francez și de persoanele fizice sau juridice franceze, pentru revendicările prevăzute la art. 1.** „În același sens, art. 4 al *Acordului* stipulează că ”Toate drepturile aferente titlurilor de împrumut prevăzute la art. 1 lit. c) și precizate în art. 1 al Protocolului de aplicare nr. I **vor fi considerate lichidate prin vărsământul indemnizației de răscumpărare de la art. 1 din prezentul acord**”.

Totodată, *Acordul* dispune în art. 11 modalitatea în care „Suma menționată la art. 1 va fi repartizată de Guvernul francez”, prevăzând la litera c) că 60% din această sumă revine „purtătorilor francezi ai titlurilor de împrumuturi prevăzute la art. 1 lit. c) și precizate în art. 1 al Protocolului de aplicare nr. I” și subliniind faptul că „Repartiția între diferiții îndreptățiți **este în competența exclusivă a Guvernului francez și nu angajează în nici un fel responsabilitatea Guvernului român**”.

Prin prevederile Protocolului de aplicare Nr. I, anexat *Acordului*, se stabilea obligația Guvernului francez de a „prezenta purtătorilor de titluri oferite de răscumpărare”, urmând ca, într-un termen de 4 ani cu începere de la intrarea în vigoare a acordului, acesta să remită Guvernului român un borderou provizoriu al titlurilor prezentate la

răscumpărare. Protocolul prevede, de asemenea, ca titlurile de răscumpărare să fie remise Guvernului român „*cât mai curând posibil, dar nu mai târziu de 5 ani după plata integrală a sumei menționate la art. 1 al acordului*”.

În concluzie față de cele prezentate, subliniem următoarele:

- Titlurile ***Împrumutului de Stabilizare 7% din 1929 și ale Împrumutului de Dezvoltare 7,5% din 1931*** deținute de către cetățenii români au fost achitate numai după ștampilarea acestora, conform *Decretului-lege nr. 3522/1937*, putând fi depuse spre ștampilare numai până la data de ***1 ianuarie 1938***. La 1 aprilie 1941, s-a decretat realizarea unificării într-o rentă amortibilă 4,5% a împrumuturilor externe emise de Casa Autonomă a Monopolurilor, ștamplate pentru plata lor în România. Acestea au fost chemate la plată și lichidate prin *Legea nr. 142/1947 pentru amortizarea datoriei publice interne*.
- Lichidarea obligațiilor ce decurgeau din datoria publică externă interbelică s-a realizat prin acorduri bilaterale ce vizau reglementarea problemelor financiare aflate în suspensie, în cazul în discuție fiind aplicabil ***Acordul din 09.02.1959 între Republica Populară Română și Republica Franceză privind reglementarea problemelor financiare în suspensie dintre cele două țări***. Ca urmare a încheierii acestui Acord, prin plata integrală efectuată de statul român către statul francez a contravalorii obligațiilor ce îi reveneau, statul român a fost eliberat de orice obligație atât față de statul francez, cât și față de persoanele fizice sau juridice franceze pentru revendicările acestora. Repartiția sumelor achitate a fost consemnată prin acord în competența exclusivă a Guvernului francez și nu a angajat, în nici un fel, responsabilitatea Guvernului român. Titlurile de răscumpărare achitate de către Guvernul francez trebuiau remise Guvernului român, într-un termen ce nu depășea 5 ani după plata integrală a sumei menționate în art. 1 al Acordului.

Astfel, în ceea ce privește titlurile deținute de către persoanele fizice sau juridice franceze, obligațiile statului român au încetat odată cu intrarea în vigoare a Acordului din 09.02.1959 încheiat între statul român și statul francez. În temeiul acestui Acord, Guvernul francez trebuia să efectueze plățile și, respectiv, să remită părții române titlurile prezentate la răscumpărare în termen de maxim 5 ani de la plata integrală a sumei prevăzute în înțelegerea respectivă.